

Aile Hukuku - Mal Rejimleri
Av. Nazan MOROĞLU, LL.M.
İstanbul Barosu Başkan Yardımcısı
MEF Ü. Hukuk F.Öğretim Görevlisi

Evlilik Hukuku

- **Nişanlılık**
- **Evlenme**

Evlenme Ehliyeti ve Engelleri; Evlenme Başvurusu ve Töreni..

- **Evliliğin Genel Hükümleri**

Konutun seçimi; birliğin yönetimi, aile konutu; kadının soyadı; eşlerin meslek ve işi; birliğin korunması md. 196,197, 198, 199...

- **Boşanma**

Özel boşanma nedenleri, (zina, hayata kast...) genel boşanma nedenleri; maddi manevi tazminat, nafaka..

Eşler Arası Mal Rejimleri

- 1926 tarihli Medeni Kanunda Mal Rejimleri
- 2002 tarihli MK Yasal mal rejiminin (Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi) özellikleri
- Mal rejimlerine ilişkin Yürürlük Kanunu 10. madde
- Boşanma ile sona erdiğinde yasal mal rejiminin tasfiyesi
- Eşin ölümü ile sona erdiğinde yasal mal rejiminin tasfiyesi
- Katılma Alacağı - Katkı Payı Alacağı Davaları

1926 tarihli Medeni Kanunda Mal Rejimleri

- **Yasal Mal Rejimi:**

Mal Ayrılığı

- **Seçimlik Mal Rejimleri:**

- Mal Ortaklığı
- Mal Birliği

2002 tarihli Medeni Kanunda Mal Rejimleri

Yasal Mal Rejimi:

Edinilmiş Mallara Katılma rejimi

Seçimlik Mal Rejimleri:

Mal Ayrılığı

Paylaşmalı Mal Ayrılığı

Mal Ortaklığı

Olağanüstü Mal Rejimi – md.206

MAL REJİMİ SEÇİMİ

Ne Zaman	Nerede	Nasıl
Evlenmeden Önce	Noterde	mal rejimi sözleşmesiyle
Evlilik Süresince	Noterde	mal rejimi sözleşmesiyle
Evlenme Başvurusu Sırasında	Evlendirme Memurluğunda	Yazılı bildirimle

Yürürlük Kanunu

Türk Medeni Kanunu Yürürlük Tarihi: 1 Ocak 2002

10. madde: 2002 yılından önce evlenmiş ve MAL REJİMİ SÖZLEŞMESİ YAPMAMIŞ EŞLER

Evlilik tarihinden - 1 Ocak 2002'ye kadar

MAL AYRILIĞI

1 Ocak 2002'den sonra

EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA

rejimine tabi olurlar.

Yürürlük Kanunu 10. Madde

2002 yılından önce evlenmiş ve MAL ORTAKLIĞI SÖZLEŞMESİ YAPMIŞ EŞLER

1 Ocak 2002'ye kadar MAL ORTAKLIĞI rejimine

1 Ocak 2002'den sonra EDİNİLMİŞ MALLARA KATILMA rejimine tabi olurlar.

- "...mal ortaklığı rejiminin yasal mal rejimine dönüşmesi hâlinde, Türk Kanunu Medenîsinin ilgili mal rejiminin sona ermesine ilişkin hükümleri uygulanır."

Yasal Mal Rejiminin Başlangıcı

- Yürürlük Kanunu 10. maddesi gereğince, mevcut evliliklerde

1 Ocak 2002 tarihi

- Evlenme ile: **evlilik tarihi**,
- Eşler arasında seçimlik yapılmış bir mal rejimi sözleşmesi olması halinde, seçimlik rejimden vazgeçmeleriyle

Noterde **sözleşmenin yapıldığı tarih**,

Yasal Mal Rejiminin Sona Ermesi

- Eşin ölümüyle: **Ölüm tarihi**,
- **Ölüm karinesi**: ölümüne kesin gözüyle bakılan bir şekilde kaybolan eşin nüfus kütüğüne **ölü kaydının düşüldüğü tarih**
- Başka bir mal rejiminin kabulüyle: Noterde **sözleşmenin yapıldığı tarih**,
- Evliliğin iptal ve boşanma ile sona ermesi: **davanın açıldığı tarih**,
- Hakim kararıyla mal ayrılığına dönüştürme: **davanın açıldığı tarihte sona erer.**

Yasal Mal Rejiminde Eşlerin Malları

- **Edinilmiş Mallar (md. 219)**
- **Kişisel Mallar (md. 220; 221)**
- **Paylı Mülkiyet (md. 223/2; 226/2)**

Edinilmiş Mallar

Her eşin edinilmiş malları (md. 219):

- Çalışmasının karşılığı olan maaş, ücret vs.,
- Sosyal güvenlik kuruluşlarının yaptığı her türlü ödemeler,
- Çalışma gücünün kaybında ödenen tazminat,
- Kişisel malların geliri (kira, faiz gelirleri gibi),
- Edinilmiş malların yerine geçen değerler.

Kişisel Mallar

- **Kanuna göre (md. 220):**
 - Eşlerden birinin kişisel kullanımına yarayan eşya,
 - Evlenmeden önce sahip oldukları mallar,
 - Evlenmeden sonra miras veya bağış yoluyla geçen mallar,
 - Manevi tazminat alacakları,
 - Kişisel malların yerine geçen değerler.
- **Sözleşmeye göre (md. 221):**
 - Mal rejimi sözleşmesi yaparak eşler, kişisel malları gelirinin edinilmiş mal olmayacağını;
 - ve bir mesleğin icrasının veya bir işletmenin gelirlerinin edinilmiş mal olamayacağını kararlaştırabilirler.

Paylı Mülkiyet

- Eşlerden birinin paylı mülkiyet konusu maldaki payı üzerinde tasarrufta bulunması için **diğer eşin rızasını alması gerekir** (md.223/2).
- Eşlerden biri tasfiye sırasında **üstün yararını ispat etmek** ve **diğerinin payını ödemek** suretiyle **o malın bölünmeden kendisine verilmesini** isteyebilir. (md.226/2).

Karine

- Malın kendisine ait olduğunu iddia eden eş iddiasını ispatla mükelleftir.
- **Paylı mülkiyet karinesi: eşlerden hangisine ait olduğu kanıtlanamayan** mal onların paylı mülkiyetinde sayılır (malın kime ait olduğu belli değil).
- **Edinilmiş mal karinesi:** eşlerin malları **aksi ispatlanana kadar** edinilmiş mal sayılır. Malın sahibi belli. Ancak ne zaman, hangi kaynakla alındığı belli değil.

Mal Rejiminin Boşanma ile Sona Ermesi

“Mal rejimi tasfiyesi” davası boşanma **kararının kesinleşmesinden sonra** Aile Mahkemesinde nisbi harç yatırılarak açılır.

Mal Rejiminin Eşin Ölümüyle Sona Ermesi

- **Önce mal rejimi tasfiyesi** yapılacak,
- **Sağ kalan eş** tasfiye sonucu tespit edilen **katılma alacağını alacak,**
- **Edinilmiş malların diğer yarısı ile ölenin kişisel malından oluşan tereke** mirasçılar arasında paylaşılacak
- **Sağ kalan eş,** tereke üzerinden **yasal miras payını da** alacak.

Yetkili Mahkeme (md.214)

- Mal rejiminin, ölümle sona ermesi halinde, ölenin son yerleşim yeri
- Boşanma, evliliğin iptali, mal ayrılığına dönüştürme ile sona ermesi halinde, bu davalarda yetkili mahkemede
- Davalı eşin yerleşim yeri

Tasfiye aşamasında

- Her eş diğerinde olan mallarını geri alır (md.226/1),
- Eşlerin edinilmiş ve kişisel malları belirlenir,
- Varsa paylı mülkiyete konu mallarda paylar ayrılır,

- Değer artış payı (md.227),
- Eklenecek değerler (TMK. 229)
- Denkleştirme (TMK. 230),

yapılır,

- Edinilmiş mallara ilişkin borçlar düşülür
- **Artık Değer Bulunur..**

Değer Artış Payı - md.227

Eşlerden biri **diğerine ait bir malın alınmasına, iyileştirilmesine veya korunmasına** bir karşılık almaksızın katkıda bulunmuşsa, **tasfiye sırasında** maldaki **değer artışı için katkısı oranında** alacak hakkına sahip olur ve alacak **tasfiye anındaki değerine göre hesaplanır; bir değer kaybı** söz konusu ise katkının başlangıçtaki değeri esas alınır. **Malın daha önce elden çıkarılmış** olması hâlinde **hâkim**, hakkaniyete uygun bir miktar belirler.

Eklenecek Değerler md. 229

* Mal rejiminin sona ermesinden önceki **bir yıl içinde** diğer eşin rızası olmadan, **olağan hediyeler dışında yapılan karşılıksız kazandırmalar**,

* Mal rejiminin devamı süresince **diğer eşin katılma alacağını azaltmak** **kastıyla yaptığı devirler**, edinilmiş mallara eklenir.

* **Davanın kendisine ihbar edilmiş olması koşuluyla, Mahkeme kararı**, kazandırma veya devirden yararlanan **üçüncü kişilere karşı da ileri sürülebilir.**

Denkleştirme md. 230

■ Bir eşin **kişisel mallara ilişkin borçları edinilmiş mallardan** veya **edinilmiş mallara ilişkin borçları kişisel mallarından** ödenmiş ise, tasfiye sırasında **denkleştirme istenebilir.**

- Değer artması veya azalması durumunda **denkleştirme, katkı oranına ve malın tasfiye zamanındaki değerine** veya **mal daha önce elden çıkarılmışsa hakim tarafından hakkaniyete göre** yapılır.

Artık Değer md.231

- Artık değer, **eklenme ve denkleştirme** yapıldıktan sonra elde edilen miktarlar da dahil olmak üzere **her eşin edinilmiş mallarının toplam değerinden bu mallara ilişkin borçlar çıkarıldıktan sonra kalan miktardır.**
- Değer eksilmesi göz önüne alınmaz.

Artık değere katılma md.236

- **Her eş** veya mirasçıları, diğer eşe ait **artık değer**in yarısı üzerinde **hak sahibi** olurlar.

- **Zina veya hayata kast nedeniyle boşanma hâlinde** hâkim, kusurlu eşin **artık değerdeki pay oranının** hakkaniyete uygun olarak **azaltılmasına** veya **kaldırılmasına** karar verebilir.

Mal Rejimi Tasfiyesinde Malların Değerinin Belirlenmesi

- Tasfiye anındaki **sürüm değeri**, 232.md
- Tasfiyeden önce elden çıkmış mallar için **hakimin hakkaniyete uygun** belirlediği bedel,
- Tarım arazilerinde **gelir değeri**, 233.md
- Eklenecek olan değerler, **malın devredildiği tarihteki değeri**, 235.md

Aile Konutu ve Ev Eşyası – md. 240

- Sağ kalan eş, ölen eşine ait olup **birlikte yaşadıkları konut üzerinde** kendisine katılma alacağına mahsup edilmek, yetmez ise bedel eklenmek suretiyle **intifa veya oturma hakkı tanınmasını** isteyebilir (veya md.652)
- **Ev eşyası üzerinde** kendisine **mülkiyet hakkı** tanınmasını isteyebilir.

Ödemenin Ertelenmesi

- Katılma alacağının ve değer artış payının **derhâl ödenmesi kendisi için ciddî güçlükler doğuracaksa**, borçlu eş **ödemelerinin** uygun bir süre **ertelenmesini** isteyebilir.
- Tasfiyenin sona ermesinden başlayarak katılma alacağına **faiz** yürütülebilir.
- Borçludan güvence istenebilir.

Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi Özellikleri

- Edinilmiş mallara katılma rejiminde **mal ayrılığında olduğu gibi**, malın maliki olan eş, malları üzerinde **dilediği gibi tasarruf edebilir**.
İstisnası: **Diğer eşin rızasına bağlı işlemler ve 194., 196., 199.**

maddeler..

- Katılma alacağı **nakdi tasfiye** esasına tabidir.
- Katılma alacağı **borçlusunun ayın** olarak ödemeyi teklif edebilir. md. 239

Katılma alacağı davalarında Zamanaşımı

- **Boşanmanın kesinleşmesinden veya eşin ölümünden itibaren 10 yıl..**

2002 öncesi mal rejimi sözleşmesi yapmamış olan eşlerin durumu nedir?

- **2002 öncesi için katkı payı** talep edilebilir.
- **Katkı payı dava tarihindeki** değer üzerinden hesaplanacaktır.
- **Katılma alacağı tasfiye anındaki** değer üzerinden hesaplanacaktır.

Yasal Mal Rejimi Tasfiyesi

Medeni Kanun Tasarısı Gerekçesinde belirtildiği gibi, edinilmiş mallara katılma rejimi tasfiyesi ANONİM ŞİRKET TASFİYESİNDEN ZOR....

Yargıtay uygulamalarının kararlılık (istikrar) kazanmasıyla ve yasanın içeriğinin iyi anlaşılmasıyla daha hızlı yol alabileceğiz.

Hepimize kolay gelsin...

